

Bu makaleye atıfta bulunmak için/To cite this article:

DEMİREL, N. KIRICI TEKELİ, E. (2020). Ordu-Çambaşı Kayak Merkezinin Gelişimine İlişkin Paydaşların Görüşlerinin Değerlendirilmesi. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 24 (1), 315-332.

Ordu-Çambaşı Kayak Merkezinin Gelişimine İlişkin Paydaşların Görüşlerinin Değerlendirilmesi

Nilgün DEMİREL (*)

Ezgi KIRICI TEKELİ (**)

Öz: Bu araştırmanın amacı gelişim sürecindeki bir destinasyon olan Ordu-Çambaşı kayak merkezine ilişkin paydaş görüşlerinin derinlemesine incelenmesidir. Destinasyonun önemini vurgulamak amacıyla Çambaşı kayak merkezi araştırmaya konu olmuş ve nitel araştırma yöntemlerinden yararlanılarak gelişim süreci ortaya konulmuştur. Araştırma deseni olarak fenomenoloji ve durum araştırmasından yararlanılmıştır. Katılımcıların belirlenmesi için amaçlı örnekleme yöntemlerinden biri olan kartopu örnekleme yöntemi seçilmiştir. Veri toplama aracı olarak görüşme/mülakat ve doküman inceleme tekniği kullanılmıştır. Bu araştırmada telefonla görüşme yapılmış olup, 9 katılımcıya ulaşılmıştır. Veri analiz stratejisi olarak içerik analizinden yararlanılmış ve verilerin görselleştirilmesi için "MAXQDA 18" yazılım programı kullanılmıştır. Verilerin işlenmesi tümdengelsel ve tümevarımsal yöntemlerin bir arada kullanılması ile gerçekleşmiştir. Araştırma sorularının belirlenmesinde öncelikle kapalı kod sisteminden yararlanılmış olup, literatür doğrultusunda temalar ve alt temalar belirlenmiş ve sonrasında sahadan gelen veriler ışığında açık kod sistemiyle temalar ve alt temalar yeniden ele alınmıştır. Araştırma sonucunda üç ana tema ve on alt tema belirlenmiş olup, belirlenen temalar ve alt temalar vasıtasıyla Ordu-Çambaşı kayak merkezine ilişkin paydaşların görüşleri değerlendirilerek öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Ordu-Çambaşı, Kayak Merkezi, Kış Turizmi, Nitel Araştırma, Maxqda.

Evaluation The Views Of Stakeholders Regarding The Development Of Ordu-Çambaşı Ski Center

Abstract: The aim of this research is to investigate the stakeholder views about Ordu-Çambaşı ski center which is a destination in the development process. In order to emphasize the importance of the destination, Çambaşı ski center has been the subject of the research and the development process has been revealed by using qualitative research methods. Phenomenology and case study were used as research design. Snowball sampling method, one of the purposeful sampling methods, was chosen for the determination of the participants. Interview and document review technique was used as data collection tool. In this research, telephone interviews were conducted and 9 participants were reached. Content analysis was used as the data analysis strategy and "MAXQDA 18" software program was used to visualize the data. The processing of the data was carried out by using a combination of deductive and inductive methods. In the determination of the research questions, firstly closed

*) Dr. Öğr. Gör. Iğdır Üniversitesi, Iğdır Meslek Yüksekokulu, Seyahat-Turizm ve Eğlence Hizmetleri Bölümü (eposta: nilgun.demirel@igdir.edu.tr) ORCID ID. <https://orcid.org/0000-0003-2407-9932>

**) Öğr. Gör. Dr. Iğdır Üniversitesi, Iğdır Meslek Yüksekokulu, Seyahat-Turizm ve Eğlence Hizmetleri Bölümü (eposta: ezgi.kirici@igdir.edu.tr) ORCID ID. <https://orcid.org/0000-0002-1613-8448>

Bu makale araştırma ve yayın etiğine uygun hazırlanmıştır iThenticate® intihal incelemesinden geçirilmiştir.

code system was used and the themes and sub-themes were determined in accordance with the literature and then the themes and sub-themes were re-discussed with the open code system in the light of the data coming from the field. As a result of the research, three main themes and ten sub-themes were determined and the opinions of the stakeholders regarding Ordu-Çambaşı ski center were evaluated through the main themes and sub-themes and suggestions were made.

Keywords: Ordu-Çambaşı, Ski Center, Winter Tourism, Qualitative Research, Maxqda.

Makale Geliş Tarihi: 29.11.2019

Makale Kabul Tarihi: 01.02.2020

I. Giriş

Turizm, mekânı ve kültürü etkilemekle birlikte kültürden ve mekândan da etkilenerek tüm dünyada yayılan bir hareket olarak önem kazanmaktadır (Emekli, 2006). Turizm faaliyetlerine katılma motivasyonu kişiden kişiye değişebileceği gibi belirli bir zaman dilimine de bağlı olabilmektedir. İnsanlar dinlenme, eğlenme, çeşitli faaliyetlere katılma, günlük yaşamın stresinden uzaklaşma gibi pek çok nedenden dolayı seyahat etmektedir. Belirli bir zaman dilimine bağlı olarak gerçekleşen kış turizmine katılma motivasyonu da bu nedenlerden bir tanesidir (Albayrak, 2013). Yayla gibi yüksek alanlarda rekreasyonel faaliyetlere katılmak sadece kentlerin yarattığı baskı ve stresten uzaklaşmak için değil aynı zamanda sportif amaçlı etkinlikler bağlamında da gerçekleşmektedir (Karadeniz, Sarı ve Çağlayan, 2018). Kış turizmi, spor faaliyetleri ile birlikte anılmakta, spor faaliyetine katılma motivasyonu ise, turist için destinasyonun özellikleri ve tatil türüyle eşleşmekte, böylelikle deneyim ve memnuniyeti anlamada destinasyonun özellikleri önem kazanmaktadır (Gibson, 2005). Bu doğrultuda kış turizmi destinasyonunda yer alan paydaşların ve ziyaretçilerin seyahat güdülere ve memnuniyetlerine ilişkin bilgi düzeyleri artırılmalı ve bu doğrultuda çalışmalar yapılmalıdır. Ziyaretçi sayısının artırılması bağlamında kayak merkezleri; eğitmen, pist, ulaşım, güvenlik, konaklama ve alışveriş gibi etkenleri sağlamalı, hizmet kalitelerini artırma çabalarına önem vermeli ve tüm bunlar için belirli standartlar oluşturmalıdırlar. Bu süreçte paydaşlarla koordinasyon önemli bir ölçüt olup, kış turizmi merkezlerinin planlanması ve çevresel, ekonomik ve sosyo-kültürel gelişimi konusunda doğru adımlarla hareket ederek akılcı davranılması destinasyonun tercih edilebilirliği için gerekli hale gelmektedir. Çünkü ziyaretçi motivasyonu birçok faktörden etkilenmektedir (Ayaz ve Apak, 2017). Kış turizmi faaliyetlerinin gerçekleştiği destinasyonlarda altyapı, erişilebilirlik, misafirperverlik, mevcut faaliyetlerin bütünlüğü ve imaj gibi diğer unsurlar da ziyaretçi memnuniyeti için önemli faktörler olarak görülmektedir. Bu faktörler kayak merkezlerine yönelik ziyaretçilerin tutumlarını değiştirebileceği gibi ziyaretçi sayılarını artırmada da etkili olmaktadır (Koşan, 2013). Bir destinasyonun gelişmişliği belirli göstergelere bağlı olarak belirlenebilmektedir. Bununla birlikte paydaşların tutumları da gelişim ve değişime bağlı olarak yön değiştirmektedir. Goeldner ve Ritchie (2012) paydaş kavramının, turistik bir destinasyonda bulunan, destinasyonun yerel halkını, kamu yönetimini, çevresel gruplarını, yerli ve yabancı turistlerini, gönüllük ziyaretçilerini, sektör temsilcilerini, destinasyon yönetim örgütlerini, kültürel

miras gruplarını ve sosyal/sağlık/eğitim gruplarını içerdiğini belirtmektedirler. Bu bağlamda kış turizmi potansiyeli oldukça yüksek olan Ordu ilinin 1850 metre rakımlı Çambaşı Yaylası Kış Sporları ve Kayak Merkezi'nin (Karadeniz, Sarı ve Çağlayan, 2018) gelişimini paydaşların görüşleriyle incelemek amaçlanmış ve Çambaşı Kayak Merkezi'nin gelişimi bu çalışmanın konusu olarak belirlenmiştir. Çalışmada, paydaşlarla yapılan mülakatlar vasıtasıyla Çambaşı Kayak Merkezi; ekonomik, sosyo-kültürel ve çevresel açıdan ele alınmıştır. Veriler ışığında Çambaşı Kayak Merkezi'nin gelişmişliği ana temalar ve alt temalar doğrultusunda değerlendirilmiş ve böylelikle hem literatüre hem de Ordu ilinin turizmine tavsiyeler sunulmuştur.

II. Kavramsal Çerçeve

A. Kış Turizmi Olgusu

Kış turizmi, “dağların yeterli karla kaplı olduğu dönemlerde, kayak sporu ve yeni kış sporlarına uygun şartları sağlayan yerlere yapılan seyahatler, konaklama ve diğer hizmetlerin bütünü” olarak tanımlanmaktadır (Özbay, 2018). İlban ve Kaşlı (2011)'ya göre ise kış turizmi “genellikle belirli yükseklikteki dağlarda, kayak sporunu yapmaya müsait kar şartlarının ve eğimli alanların uygun olduğu bölgelere yapılan seyahatlerin yanında, konaklama, yeme-içme, dinlenme, eğlenme ve gezme-görme gibi aktivitelerden de yararlanmayı kapsayan, yılın belirli dönemlerinde gerçekleştirilen faaliyet ve ilişkilerin tümüdür” şeklinde ifade edilmektedir. Kış turizmi, genellikle dağ ve spor turizmi ile birlikte anılmaktadır. Bu şekilde anılması, kayak sporunun merkezinde gerçekleşmesinin ve belirli bir yükseltiyi gerektirmesinin bir sonucudur. Kış turizminin belirli bir zaman diliminde gerçekleştirilebilmesi ve belli başlı alt yapı ölçütlerini gerektirmesi, onun her destinasyonda bulunamayan ve herkes tarafından tercih edilemeyen yapısını oluşturmaktadır (İlban ve Kaşlı, 2011). Kış sporları turizmi şeklinde de adlandırılan bu turizm türü, kayak merkezlerine paket tur veya bireysel olarak düzenlenen kayak turları olarak tanımlanmakta ve özel donanımlı konaklama tesisleri ve belli başlı altyapı koşullarını gerektirmektedir (Hayta, 2008). Kış turizmi, karlı alanlara bağlı birtakım hareketleri kapsadığından, belli bir yüksekliğe ve eğime, kayak, yürüyüş ve tırmanma alanına imkân sağlayacak yerleri gerekli kılmaktadır. Bunlarla birlikte, kayak yapmaya olanak sağlayacak kar kalitesinin de olması kış turizminin bileşenlerindedir. Karın kalış süresinin uzun olması, kayak yapabilecek süreyi de etkilemektedir. Aynı zamanda, kayak yapanları taşıyacak telesiyej ve teleski gibi bazı temel mekanik sistemlerin bulunması kış turizminin ulaşım ve altyapı ile ilgili temel gerekliliklerin sağlanması için oluşturulmalıdır. Karayolu ve havaalanı gibi şehrin ulaşım hizmetleri bir destinasyon ürün bileşenleri içerisinde turistlerin ulaşımını sağlayan önemli bir tamamlayıcı olmaktadır (Mursalov, 2009). İklim değişikliklerinin önceden tahminlenmesi, yeterli yağış miktarının olması, uygun sıcaklığın gerçekleşmesi, mevsimsellik arz etmesi, rüzgârın çok fazla olmaması, en az 120 gün kış mevsiminin yaşanması ve yüksek harcama gücünü gerektirmesi de kış turizminin özgünlüğünü ortaya koymaktadır (İlban ve Kaşlı, 2011).

Kış turizmi, bölgelere ve ülkelere büyük katkılar sağlamaktadır. Alternatif bir turizm türü olması sebebiyle turizm faaliyetlerinin on iki aya taşınmasına ve böylelikle hem

ekonominin hem de turizmin gelişmesine olanak tanımaktadır. Bununla birlikte, kışın kış sporlarının yapıldığı alanlar yaz aylarında güzel manzara ve serinlikle, yayla turizmi, gençlik kampları, dağ turizmi ve piknik faaliyetleri gibi birçok etkinliğe de imkân sağlamaktadır (Ağger, 2011). Bu çalışmaya konu olan Ordu- Çambaşı kayak merkezinin de sayılan tüm bu faaliyetlere ev sahipliği yapma hususunda temel olanak ve altyapıya sahip olduğu bilinmektedir.

B. Ordu-Çambaşı Kayak Merkezi

Orta Karadeniz Bölgesi'nde yer alan Ordu ili, 100 kilometrelik bir kıyı şeridinde sahiptir. Kıyı şeridinin 60 kilometresi kumsallardan oluşmaktadır. Bu özelliği sayesinde diğer Karadeniz illerinden farklılık arz etmektedir. Ayrıca bölgenin coğrafi ve sosyo-kültürel yapısı sayesinde turizm gelişimi açısından oldukça yüksek bir potansiyele sahiptir. Ordu ilinde, deniz turizmi, yayla turizmi, kültür turizmi, trekking, yamaç paraşütü gibi özel etkinliklere imkan sağlayabilen arz kaynakları mevcuttur (www.ordu.ktb.gov.tr). Bunlardan bir tanesi ise Çambaşı Yaylası'dır. Kabadüz ilçesine bağlı Çambaşı yaylası, Karadeniz Bölgesi'nin önemli yaylalarından biri olmakla birlikte, deniz seviyesinden 1,850 metre yüksek olmasına rağmen yolları yıl boyunca açık olmaktadır. Çambaşı yaylası, 100 bin dönüm alan üzerinde 72 obaya sahip en geniş yaylalardan biridir. Denize uzaklığı, yaklaşık 55 km olan Çambaşı Kayak Merkezi ise denize en yakın kayak merkezlerinden biri olma unvanına sahiptir. Yayla, hem konaklama hem de yeme içme tesisleri bakımından turizmin gelişmesi açısından oldukça elverişlidir (Karadeniz ve Sarı, 2018). Kabadüz ilçe sınırları içerisinde yer alan Çambaşı Kayak Merkezi'nin yapımına 2010 yılında başlanmış olup, idare ve hizmet binası, kafeterya ve sosyal tesisler 2017 yılında hizmete açılmıştır. Bu sayede Ordu ilini 2017 yılında 704.689 turist ziyaret ederken, 2018 yılında turist sayısı 848.386'ya yükselmiştir. Turist sayısının artışına paralel olarak tesis sayısında da artış gözlenmektedir. Çambaşı Yaylası'nda 24 odalı ve 48 yataklı turizm işletme belgeli 1 adet pansiyon, 15 odalı ve 60 yataklı 1 adet yayla evi bulunmaktadır. Turizm yatırım belgeli, 20 odalı ve 48 yataklı ve 80 odalı ve 110 yataklı olmak üzere 2 adet 3 yıldızlı otel bulunmaktadır. Bununla birlikte yaklaşık 300 yatak kapasiteli 2 adet yeni otel yapım aşamasındadır. Belediye belgeli olmak üzere 12 odalı ve 25 yatak kapasiteli 1 adet dağ evi de mevcuttur (www.ordu.ktb.gov.tr). Tüm bunların ışığında çalışma kapsamında kış turizmi potansiyeli çerçevesinde değerlendirilen Ordu-Çambaşı mevkiinde tesis ve turist sayısının artışına paralel olarak turizmin ekonomik, sosyo-kültürel ve çevresel açıdan gelişmişliği de ele alınmıştır.

III. Yöntem

Bu araştırmada, nitel araştırma yöntemlerinden yararlanılmıştır. Nitel yöntem, sosyal gerçekliğin ve insan davranışlarının arkasında yatan nedenlerin anlaşılmasına çalışıldığı ve gözlem, görüşme, doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı bir araştırma türüdür (Gürbüz ve Şahin, 2018). Bir başka tanıma göre ise nitel araştırma, bir şemsiye terim olup tanımlamaya, çözmeye, yorumlamaya ve anlamla ilgili terimlere ulaşmaya çalışan teknikleri kapsayan süreçler bütünüdür (Merriam, 2018). Araştırmaya

konu olan Ordu-Çambaşı kayak merkezinin gelişimine ilişkin paydaşların görüşlerinin mülakat/görüşme tekniği ile değerlendirilmesi adına nitel yöntem tercih edilmiştir

Çalışmada fenomenoloji ve durum araştırması araştırma deseni olarak belirlenmiştir. Fenomenoloji, Türkçe’de olgubilim olarak da adlandırılan bir nitel araştırma desendir (Saban ve Ersoy, 2017). Fenomenolojik desen, tek bir kavram veya düşüncenin ifade edildiği, araştırılacak bir fenomene vurgu yapmaktadır. Birkaç birey tarafından deneyimlenen bir fenomenin derinlemesine anlaşılmasını sağlamaktadır. Yani fenomenolojik çalışma, birkaç kişinin bir fenomen veya kavramla ilgili yaşanmış deneyimlerinin ortak anlamını tanımlamaktadır (Creswell, 2018). Bu çalışmada söz konusu olan fenomen (olgu) Ordu-Çambaşı kayak merkezi olup, bu fenomeni deneyimleyen kişi ise paydaşlardır. Fenomenolojik araştırma iki farklı biçimde ele alınmaktadır. Bunlar; betimleyici fenomenoloji ve yorumlamacı fenomenoloji yaklaşımlarıdır. Bu araştırma kapsamında betimleyici fenomenoloji araştırma deseni için belirlenmiştir.

Araştırmanın bir diğer deseni olan durum araştırması ise, bir bireyi, grubu ya da kültür durumunu anlama, tanımlama, tahmin etme ya da kontrol etmeyi vurgulayan bir araştırma yaklaşımıdır. Bir başka deyişle, bir olay ve bağlam arasındaki sınırlar açık olmadığına güncel bir durumu gerçek yaşam alanında irdelemek ile ilgilidir. Durum araştırmaları; tek durum araştırması ve çoklu durum araştırması olarak ikiye ayrılmaktadır (Saban ve Ersoy, 2017). Bu araştırma kapsamında tek durum araştırması araştırma deseni olarak belirlenmiştir. Araştırma hakkında derin bilgi elde edebilmek için sadece Ordu-Çambaşı kayak merkezinin gelişimi tespit edilmeye çalışılmıştır.

Yapılan araştırmada veri toplama aracı olarak doküman inceleme ve mülakat/görüşme tekniği kullanılmıştır. Araştırmanın amacına yönelik oluşturulan sorular doküman inceleme yoluyla elde edilmiş ve araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinden yararlanılmıştır. Dokümanlar, her türlü yazılı, görsel ve işitsel materyali ifade etmektedir. Doküman incelemesi, çeşitli materyalin araştırma konusu veriyi içermesi nedeniyle çözümlenmesi işlemi olarak tanımlanmaktadır (Gürbüz ve Şahin, 2018). Görüşme ise, görüşmeci ve katılımcının birlikte yer aldığı, araştırma yapılan alana yönelik hazırlanan sorulara odaklanarak birlikte konuşma süreci olarak tanımlanan bir veri toplama tekniğidir (Merriam, 2018). Fenomenolojik çalışmalarda genellikle yüz yüze görüşmeler hâkim olsa da, son yıllarda telefonla görüşme de yapılmaktadır. Bu çalışmada tüm görüşmeler telefonla görüşme tekniği ile gerçekleştirilmiştir. Görüşme verileri, 17.10.2019-5.11.2019 tarihleri arasında toplanmıştır ve her bir görüşme 45-60 dakika arasında sürmüştür. Görüşme verilerini kayıt etmeye yarayan üç yoldan en elverişlisi ses kayıt cihazlarının kullanılmasıdır. İkinci yol, görüşme esnasında not almaktır. Üçüncü ve en az istenen görüşme yöntemi ise, mülakat bittikten sonra görüşmeci tarafından görüşme boyunca konuşulanların not alınmasıdır (Merriam, 2018). Yapılan çalışmada, görüşmeler sırasında katılımcıların söylediklerine ilişkin kısa notlar alınmıştır. Böylelikle, en elverişli yollardan biri tercih edilmiştir.

Katılımcıların belirlenmesi için, amaçlı örnekleme yöntemlerinden biri olan kartopu örnekleme yöntemi seçilmiştir. Kartopu örnekleme, ilk olarak ilgilenilen özelliğe sahip birkaç kişiyi belirleyip görüşme yapmak ve bu katılımcılardan (kendilerinin sahip

oldukları özelliklere benzer kişilerin isimleri için) yönlendirme isteme vasıtasıyla yeni katılımcılara ulaşma sürecini kapsamaktadır (Berg ve Lune, 2015). Örneklem büyüklüğünü belirleyen en önemli iki faktör, veri doygunluğu ve veri yeterliliğidir. Yani sahadan elde edilen bilgilerin tekrarlanmaya başlaması ile veri toplama aşamasının sonlandırılması gerekmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2013; Creswell, 2018). Bu kapsamda veriler belirli görüşmelerden sonra tekrarlanmaya başlanmış ve yapılan araştırmada 9 katılımcıya ulaşılarak araştırma tamamlanmıştır. Görüşme yapılabilmesi için her bir katılımcıdan randevu alınmış olup, mülakatın zamanı belirlenmiştir. Katılımcıların araştırma sürecine katılmaya gönüllü olan kişiler arasından seçilmesine özen gösterilmiştir. Böylelikle çalışma konusuna ilişkin daha detaylı bilgi alınması öngörülmüştür.

Veri analiz stratejisi olarak içerik analizinden yararlanılmıştır. İçerik analizi, çok çeşitli söylemlere uygulanan birtakım metodolojik araç ve tekniklerin bütünü olarak tanımlanmaktadır. İçerik analizi adı altında toplanan bu araç ve teknikler, her şeyden önce kontrollü bir yorum çabası olarak ve genelde tümdengelim dayalı bir “okuma” aracı olarak nitelendirilmektedir. Söz konusu okuma, sınırları belirlenmiş söylem örneklerinin çözümlenmesi esasına dayanmaktadır. Dolayısıyla içerik analizi, mesajda, bireyi görünmeden etkileyen öğelerin belirlenmesine yönelik “ikinci bir okuma”dır. Yapılan araştırmada içerik analizi türlerinden olan frekans analizi kullanılmıştır (Bilgin, 2014).

Verilerin işlenmesi tümdengelimsel ve tümevarımsal yöntemlerin bir arada kullanılması ile gerçekleşmiştir. Öncelikle kapalı kod sisteminden yararlanılmış olup alanyazın doğrultusunda ana temalar, alt temalar ve kodlar belirlenmiş ve sonrasında sahadan gelen veriler ışığında açık kod sistemiyle ana temalar, alt temalar ve kodlar yeniden ele alınmıştır.

Verilerin analizi için ise, ses kayıtları deşifre edilerek Word belgesi halinde bilgisayar ortamına aktarılmış ve satır satır okunarak sistematik bir şekilde analiz edilmiştir. Görüşmelerin sistematik analizini kolaylaştırmak için “MAXQDA 18” nitel veri analiz programı kullanılmıştır. Bu program araştırmacılara verileri kodlamada ve görselleştirmede önemli olanaklar sunmaktadır. Ayrıca bu tür programların nitel veri analizinde güvenilirliği artırıcı yönde katkı sağladığı bilinmektedir. Nitel araştırmalarda güvenilirlik genellikle veri setlerindeki birden fazla kodlayıcının cevaplarındaki kararlılık anlamına gelmektedir (Creswell, 2018). Araştırmanın güvenilirliği kapsamında kodlayıcılar arası uzlaşma sağlanmış ve klasik yöntemlerden biri olan alan uzmanlarına danışma stratejisinden yararlanılmıştır.

IV. Araştırmanın Bulguları

Araştırmanın bu bölümünde saha araştırması kapsamında yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin analizine ilişkin sonuçlar yer almaktadır. Araştırma verilerini elde etmek amacıyla Ordu-Çambaşı kayak merkezini ziyaret eden veya Çambaşı kayak merkezinin gelişiminde söz sahibi olan paydaşları temsil edebilecek kişilere ulaşılmış ve görüşmeye dâhil edilen 9 kişiden araştırmaya ilişkin veriler elde edilmiştir. Bu kapsamda öncelikle katılımcılara ilişkin demografik bilgilere yer verilmiş, ardından ana tema ve alt temalara ve bunlara ilişkin açıklamalara yer verilmiştir. Nitel araştırmalarda bulgular

betimsel, karşılaştırmalı ve ilişkisel olarak değerlendirilmektedir. Bu araştırma, betimsel olarak ele alınmıştır. Betimsel bulguları ortaya koyabilmek için kelime frekans analizi (MAXDicto), kelime bulutu ve kod-alt kod-bölümler modeli kullanılmıştır. Son olarak katılımcılara ilişkin ifadelere yer verilmiştir.

A. Katılımcıların Demografik Özelliklerine Yönelik Bulgu ve Değerlendirmeler

Araştırma kapsamında 9 kişi ile görüşülmüş ve görüşme sonucunda araştırma problemine yönelik veriler elde edilmiştir. Derinlemesine görüşme yapılan katılımcılara K1, K2, K3,...K9 şeklinde kodlar verilmiş ve alıntılar bu kodlara göre aktarılmıştır. Tablo 1’de katılımcılara ilişkin demografik bilgilere yer verilmiştir.

Tablo 1: Katılımcılara İlişkin Demografik Bilgiler

Katılımcı	Cinsiyet	Yaş	Eğitim	Meslek	Mesleki Deneyim
K1	Erkek	52	Lisans	Kayak Merkezi Yöneticisi	28 yıl
K2	Erkek	56	Lisans	Kayak Eğitmeni	10 yıl
K3	Erkek	36	Ön Lisans	Ön Büro Personeli	8 yıl
K4	Kadın	28	Lisans	İngilizce Öğretmeni	4 yıl
K5	Kadın	28	Lisans	Türkçe Öğretmeni	5 yıl
K6	Erkek	57	Lisansüstü	Akademisyen	32 yıl
K7	Erkek	52	Ön Lisans	Memur (İl Kültür ve Turizm Müdürü)	34 yıl
K8	Kadın	50	Lisansüstü	Akademisyen	29 yıl
K9	Kadın	29	Lisansüstü	Turist Rehberi	5 yıl

Araştırmaya 4 kadın, 5 erkek olmak üzere toplam 9 kişi katılmıştır. Erkek katılımcıların yaş ortalaması 50 olup, kadın katılımcıların yaş ortalaması ise 33’tür. Eğitim durumlarına bakıldığında 3 katılımcının lisansüstü, 4 katılımcının lisans ve 2 katılımcının ise ön lisans mezunu olduğu görülmektedir. Araştırma kapsamında kayak merkezi yöneticisi, kayak eğitmeni, ön büro personeli, İngilizce ve Türkçe öğretmeni, akademisyen, il kültür ve turizm müdürü ve turist rehberi ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Katılımcılar alanlarında oldukça tecrübeli olup, mesleki deneyimlerinin en az 5 yıl olduğu görülmektedir.

B. Ana Temalar ve Alt Temalara İlişkin Açıklamalar

Araştırmanın bulgularını elde etmek amacıyla görüşme/mülakat tekniği ile elde edilen veriler deşifre edilerek bir MAXQDA projesi olarak tanımlanmıştır. Kapalı ve açık kod sistemi yardımıyla veriler elde edilmiş olup ana temalar, alt temalar ve kodlar belirlenmiştir. Böylece fenomenolojik ve durum araştırması olarak desenlenen “Çambaşı kayak merkezi” ile ilgili derinlemesine ve bütünsel bir biçimde kavramsal çatı oluşturulmuştur. Tablo 2’de ana temalara, alt temalara ve toplam kod sayısına ilişkin kod sistemine yer verilmiştir.

Tablo 2: Ana Temalar, Alt Temalar ve Kod Sayısına İlişkin Kod Sistemi

Kod Sistemi	Frekans
Ekonomik Gelişim	70
Yatırımlar	30
İstihdam	6
Yaşam Standardı	7
Gelir	27
Sosyo-Kültürel Gelişim	57
Yaşam Kalitesi	10
Boş Zaman Faaliyetleri	19
Güvenlik	8
Kültürel Kimlik	20
Çevresel Gelişim	64
Alt Yapı	41
Çevresel Bütünlük	23
Σ TOPLAM	191

Araştırmada 3 ana tema belirlenmiş olup, bunlar “ekonomik gelişim, sosyo-kültürel gelişim ve çevresel gelişim”dir. *Ekonomik gelişim*; yatırımlar, istihdam, yaşam standardı ve gelir, *sosyo-kültürel gelişim*; yaşam kalitesi, boş zaman faaliyetleri, güvenlik ve kültürel kimlik son olarak *çevresel gelişim ise*; alt yapı ve çevresel bütünlük alt temalarından oluşmaktadır. Sahadan gelen veriler ışığında toplamda 191 kod belirlenmiş olup ana temalara ve alt temalara ilişkin kod sayıları Tablo 2’de gösterilmiştir. Ana temalar ve alt temalara ilişkin açıklamalar ise Tablo 3’te özetlenmektedir.

Tablo 3: Ana Temalar ve Alt Temalara İlişkin Açıklamalar

Ana Temalar	Alt Temalar	Açıklamalar
Ekonomik Gelişim	Yatırımlar	Kayak merkezinin gelişimi için yapılan yerli ve yabancı yatırımları ve bu yatırımların hangi altyapı unsuruna yönelik olduğunu ifade etmektedir.
	İstihdam	Kayak merkezinde ve Çambaşı’nda hizmet sunmakta olan diğer işletmelerde istihdam edilen yerel halkı ifade etmektedir.
	Yaşam Standardı	Yerel halkın elde ettiği gelire paralel olarak gelişen satın alma gücü ve refah seviyesini ifade etmektedir.

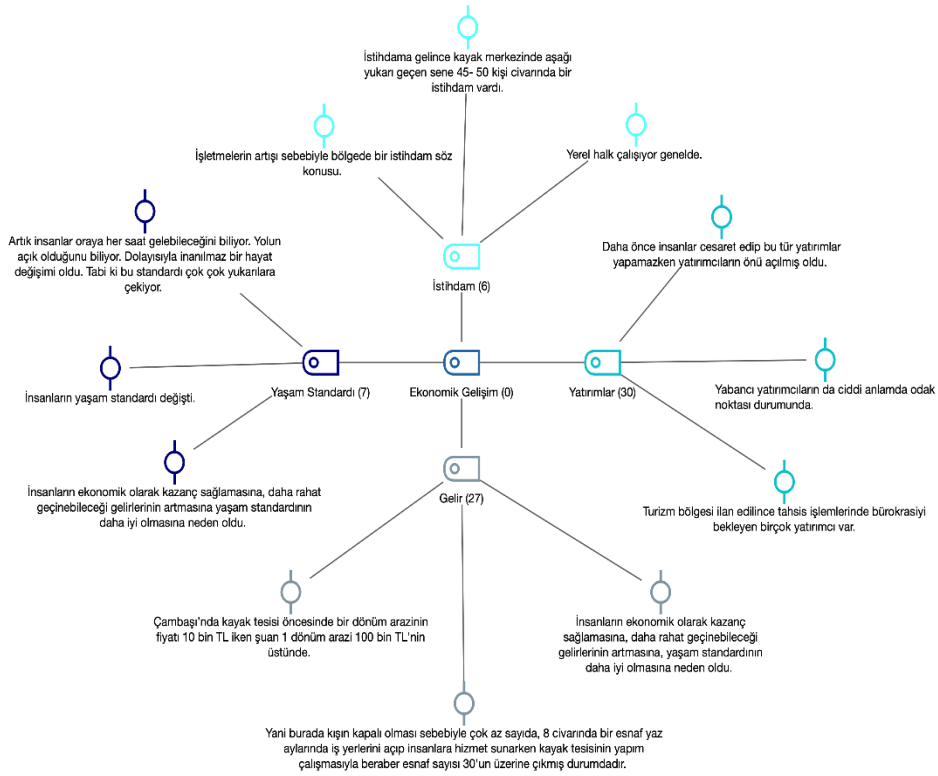
	Gelir	Kayak merkezinin gelişmesiyle birlikte yerel halkın elde ettiği kira, arsa bedelleri ve tarım vasıtasıyla sağladıkları gelir türlerini ifade etmektedir.
Sosyo-Kültürel Gelişim	Yaşam Kalitesi	Yerel halkın ve turistin, dinlenmek, eğlenmek ve kaliteli vakit geçirmek vasıtasıyla deneyimlediği süreçler sonucunda elde edilen olumlu göstergedir.
	Boş Zaman Faaliyetleri	Yerel halkın ve turistin boş zamanlarını değerlendirebileceği canlı müzik, spor etkinlikleri, festival vb. rekreatif faaliyetleri ifade etmektedir.
	Güvenlik	Kayak merkezi çevresinde alınan önlemler, yolların tehlikeli olup olmaması durumu ve turistin kendisini güvende hissedemeyeceği herhangi bir tehlike durumunu ifade etmektedir.
	Kültürel Kimlik	Ordu iline ait olan değerlerin (yöresel yiyecekler, folklor vb.) sürdürülebilirliği ve bunun tanıtılmasına ilişkin çabaların var olup olmasını ifade etmektedir.
Çevresel Gelişim	Alt Yapı	Kayak merkezine turistin gelmesini ve temel faaliyetlerin yerine getirilmesini sağlayacak ulaşım, tesis sayısı, elektrik, su, doğalgaz, sağlık hizmetleri, park yeri vb. alt yapı hizmetlerini ifade etmektedir.
	Çevresel Bütünlük	Kayak merkezinin ve diğer tesislerin doğa ile bütünlüğünü, çevresel tahribatın olup olmadığını ifade etmektedir.

Tablo 3'te belirtilen ana temalar ve alt temalara ilişkin betimsel analizler yapılmış olup, verilerin görselleştirilmesi esnasında betimsel bulguları ortaya koyabilmek için kelime bulutu ve kod-alt kod-bölmeler modeli kullanılmıştır. Son olarak katılımcılara ilişkin ifadeler yer verilmiştir.

C. Çambaşı Kayak Merkezi'ne İlişkin Betimsel Bulgular

Betimsel bulguları ortaya koyabilmek için kelime frekans analizi, kelime bulutu ve kod-alt kod-bölmeler modeli kullanılmıştır. "Çambaşı kayak merkezi" ne ilişkin anahtar kavramların hangileri olduğunu ortaya çıkarabilmek için ilk olarak kelime frekans analizi yapılmıştır. Bunun için MAXQDA yazılımının MAXDicto modülü kullanılmıştır. Görüşmeye katılan 9 kişinin tüm ifadeleri listelenerek sözcüksel taramaya tabi tutulmuştur. İlk olarak katılımcıların tüm ifadelerinde kullandıkları kelimeler listelenmiştir. Ancak Türkçe'nin sondan eklemeli bir dil olması dolayısıyla bazı kelimelerin (Örneğin; kayak, kayakları, kayakların vb.) birleştirilmesi, gruplandırılması ve ayrı bir listeye aktarılması gerekmiştir. Bu işlem tamamlandıktan sonra bazı kelime gruplarının birleştirilmesi işlemi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlara hariç listesi (bir, ve, ama, bu, gibi, ile, her, bile, şey, mesela gibi kelimelerin bulunduğu liste) uygulanarak analizlere son hali verilmiştir. Buna göre "Çambaşı kayak merkezi" ne ilişkin 2507

görüşlerinin dağılımını gösterir kod-alt kod bölümler modeline Şekil 2, Şekil 3 ve Şekil 4'te yer verilmiştir.

Şekil 2: Ekonomik Gelişim ile İlgili Katılımcıların Görüşlerinin Dağılımını Gösterir Kod-Alt Kod-Bölümler Modeli

Şekil 2 incelendiğinde ekonomik gelişim ana temasına ait; yatırımlar alt temasının 30 kez, istihdam alt temasının 6 kez, yaşam standardı alt temasının 7 kez, gelir alt temasının ise 27 kez kodlandığı görülmektedir. Ekonomik gelişim ile ilgili katılımcıların bazı ifadelerine yer verilmiştir. Bu ifadeler şöyledir:

“...Kayak tesisıyla beraber yollar hep açık olduğundan sadece yaz turizmine hizmet eden Çambaşı yaylası bu sefer kış turizmiyle beraber yılın 12 ayı hizmet verir pozisyona geldi. Bu da insanların ekonomik olarak kazanç sağlamasına, daha rahat geçinebileceği şekilde gelirlerinin artmasına ve yaşam standardının daha iyi olmasına neden oldu. Yani

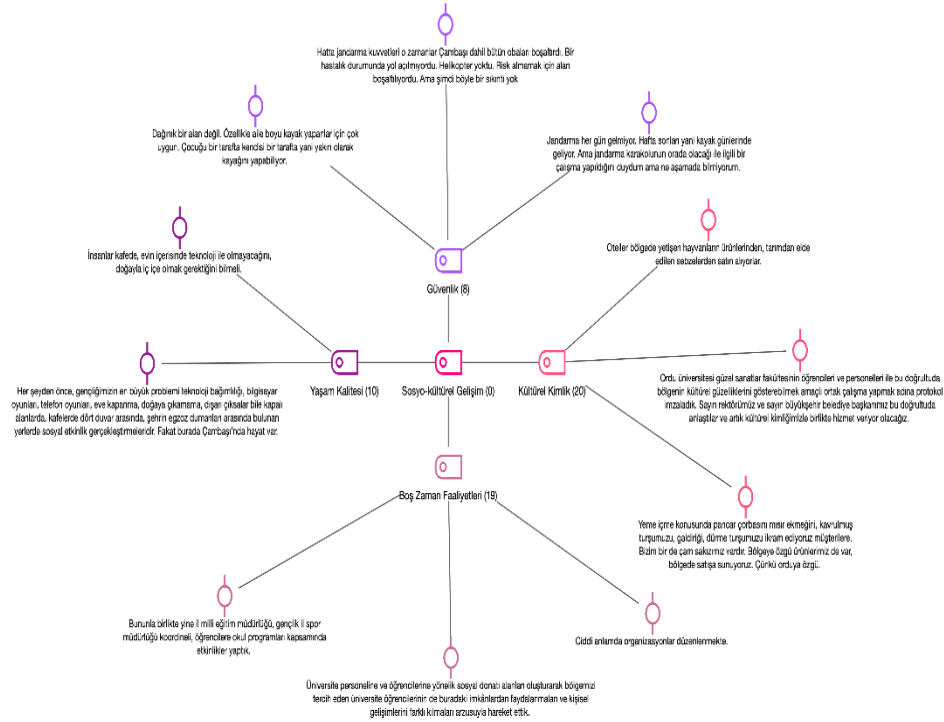
burada, kışın kapalı olması sebebiyle çok az sayıda, rakamsal bir ifade verecek olursam 8 civarında bir esnaf yaz aylarında iş yerlerini açıp insanlara hizmet sunarken kayak tesisinin yapım çalışmasıyla beraber esnaf sayısı 30'un üzerine çıkmış durumdadır. Daha önce sadece 15 odalı bir pansiyon imkânı varken şu anda Çambaşı'nda 6 tane konaklama tesisi mevcut. Bu konaklama tesisleri de yaz kış hizmet verir durumda. Daha önce insanlar cesaret edip bu tür yatırımlar yapamazken yatırımcıların önü açılmış oldu..." (K1)

"...Çambaşı'nın gelişmesiyle birlikte oranın halkı bundan gelir elde ediyor. Orda pazar kuruluyor. Restoranlarda, restoran sahipleri, çalışanlar, herkes kazanıyor bundan. Çambaşı yaylasına çıkanlar oraya giderken bir mangal yapalım ya da ocak başında et yiyelim dediklerinde oradan et alıyorlar, yanına yöresel peynir alıyorlar. Böylelikle oradakiler için bir ekonomik canlılık söz konusu oluyor. Bir gelir elde ediyorlar bundan. Oranın halkı da şehre inmeye ihtiyaç duymuyor. Olduğu yerde para kazanıyor. Hayvansal ürünlerden, tarım ürünlerinden kazanıyorlar..." (K3)

"...Çambaşı'nda geleneksel ürünler satılıyor. Yerel halk bundan gelir elde ediyor. Turşusu, peyniri, eti herkes buradan nasipleniyor. Ama daha da güzel olabilir. Kalacak yer açısından da büyük işletmeler yok. Bu sene birisi büyük bir otel yapıyor. Çambaşı'nın içerisinde de kalınacak yer var. Ama tabi lüks oteller değil. Yiyecek içecek konusunda da gelişmeler oldu. Yol üstünde bir sürü tesis açılmış. Onlar sanki bir dinlenme yeri, mola yeri gibi. Oralarda yine yöreseller sunuluyor. Bir de otantik ortamlar oluşturularak kahvaltıya yönelik şeyler sunuluyor. Bunu yapanlar yöredeki köy halkı..." (K6)

Katılımcıların ekonomik gelişimi değerlendirmeleri sonucunda bölgenin yöresel ürünlerinin ağırlıkta olduğu ve bu yöresel ürünlerin satışına yönelik yerel halk bağlamında bir çaba olduğu sonucuna varılmıştır. Bu çabanın ekonomik canlılık vasıtasıyla bölgeye katkısının olduğu görülmüştür. Yatırımların da bölgedeki canlılığa paralel olarak artması arsa bedellerine yansımış, yerel halk arsa satışlardan gelir elde etmiştir. Aynı zamanda yatırımlar sonucu tesis sayısının artması ile istihdamda da önemli gelişmeler yaşanmıştır. Bu da yerel halkın gelirinin artışına, satın alma gücü doğrultusunda yaşam standardının değişmesine yol açmıştır.

Şekil 3 incelendiğinde sosyo-kültürel gelişim ana temasına ait; yaşam kalitesi alt temasının 10 kez, boş zaman faaliyetleri alt temasının 19 kez, güvenlik alt temasının 8 kez ve kültürel kimlik alt temasının ise 20 kez kodlandığı görülmektedir. Sosyo-kültürel gelişim ile ilgili katılımcıların bazı ifadelerine yer verilmiştir. Bu ifadeler şöyledir:

Şekil 3: Sosyo-kültürel Gelişim ile İlgili Katılımcıların Görüşlerinin Dağılımını Gösterir Kod-Alt Kod-Bölümler Modeli

“...Kar şenliklerinde davul, zurna, horon, karşılama eşliğinde etkinlikler yapılıyor. Bizim il yarışmalarımızda da eğlenceler oluyor. Geçen sene ihtiyaç olduğunda getirdik biz canlı müzik. Bu sene ise benim güzel sanatlar fakültesinden tanıdığım arkadaşlarla üç kişilik ekip kurduk. Cuma, cumartesi olmak üzere kayak merkezinde etkinlik yapacaklar. Davul, zurna da var, bağlama da var, gitar da var. Hepsini kullanabilen bir ekip oluşturduk. Biz bir bütün olarak kabul ediyoruz ama Çambaşı merkezle kayak merkezi arasında iki km fark var. Çambaşı merkezde canlı müzik yapan iki yer var. Genelde kış döneminde yapıyorlar. Ama 40 kişilik bir grup gidecek diyelim, önceden planlayıp etkinlik düzenlenebiliyor istek üzerine...” (K2)

“...Şenliklerde nispeten yöresel müzik çalınıyor ama onun dışında kültürel kimliğe sahip çıkmak adına bir şey görmedim. Gerçi restoranlarda da yöresel şeyler satmak yerine et, köfte daha ağırlıklı. Meze şeklinde geliyor yöresel şeyler. Tabii restoranların da biraz daha gelişmesi lazım. Şenliklere sanatçılar geliyor ama kendi kültürümüzü yansıtan davul, zurna, horon gibi şeyler yok desem daha iyi

olur. Örneğin; bir folklor ekibinin gitmesi lazım oraya. Sadece şenliğe katılan insanlar horon tepiyor. Bence profesyonel kişilerin gelmesi lazım. Bir de organizasyon eksikliği var...” (K3)

“...Festivaller bölgenin sosyo-kültürel gelişimi için önemli bir fırsat olarak görülebilir. Çünkü bu gibi etkinliklerde birçok bölgeden, yöreden turist ağırılıyor ve kendi kültürümüzü tanıtmamız için olanak sağlıyor. Festivallerde davul zurnamızı, horonumuzu, karşılamamızı tanıtmak gerekir. Ayrıca restoranlarda yerel yiyeceklerin de tanıtıldığına şahit olduk. Özellikle yol kenarlarında yerel yiyeceklerin, turşularımızın tanıtılması Ordu halkı olarak bizim olumlu yönlerimizi oluşturuyor...” (K9)

Kültürel kimlik, bir destinasyonu diğerinden ayıran, yörenin kendine has özelliklerini temsil eden ve tanıtılmasına olanak sağlayan bir unsurdur. Bu bağlamda festivaller, şenlikler vb. etkinlikler kültürel kimliğin tanıtılması için bir fırsat yaratmaktadır. Ordu-Çambaşı kayak merkezinde belirli dönemlerde yapılan bu tür etkinliklerde sosyo-kültürel gelişim anlamında büyük çaplı bir değişim gözlenememiştir. Katılımcıların değerlendirmeleri doğrultusunda, kültürel kimliği yansıtan simgelere, değerlere, etkinliklere çok önem verilmediği ortaya çıkmıştır. Bununla ilgili sunulan öneriler arasında, kültürel kimliği tanıtmaya yönelik yapılabilecek folklor temalı profesyonel etkinliklerin olması gerekliliği vurgulanmıştır. Tüm bu etkinlikler yerel halkın ve ziyaretçilerin boş zamanlarını değerlendirmelerine olanak tanımaktadır. Bu faaliyetler gerçekleştirilirken, tüm sürecin güvenli bir şekilde işlemesi için yerel yönetimlerce güvenlik önlemlerinin alınması gerekmektedir. Kayak merkezinin bölgeye kazandırılması, yerel halkın boş zamanlarını değerlendirebileceği, hafta sonu doğa ile baş başa vakit geçirebileceği, aynı zamanda kayak faaliyetleri doğrultusunda sosyalleşebileceği bir alanın varlığına önyak olmuştur. Bu bağlamda kayak merkezinin bölgenin sosyo-kültürel yapısına olumlu katkılar sağladığı tespit edilmiş ve kayak merkezi bölge halkının yaşam kalitesinin daha üst seviyelere çıkabilmesine olanak sağlamıştır.

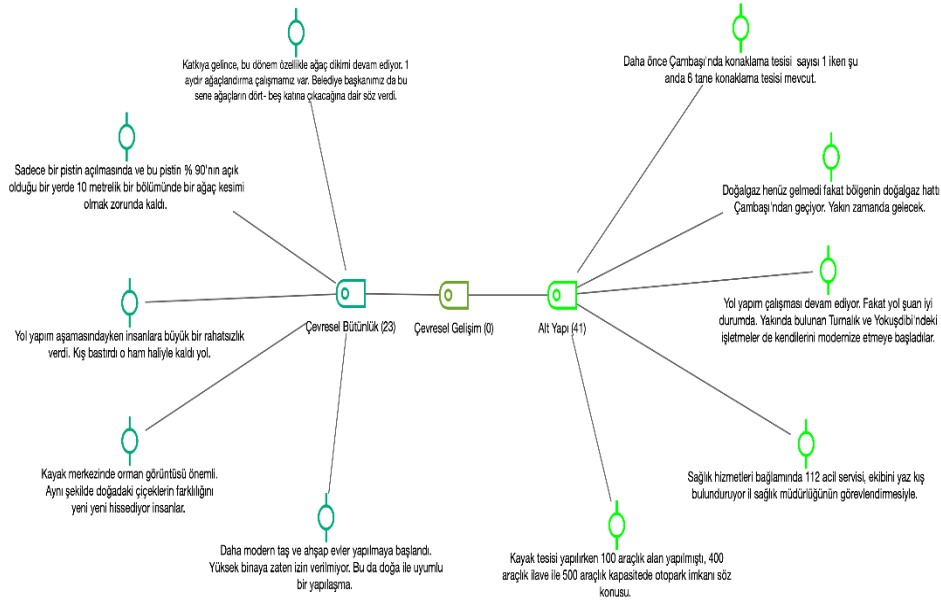
Şekil 4 incelendiğinde çevresel gelişim ana temasına ait alt yapı alt temasının 41 kez, çevresel bütünlük alt temasının ise 23 kez kodlandığı görülmektedir. Çevresel gelişim ile ilgili katılımcıların bazı ifadelerine yer verilmiştir. Bu ifadeler şöyledir:

“...Bölgemiz mavi ladin yetiştiriciliği bakımından öncü ve bunun yanında hemen hemen bütün kayak tesisinde pistlerin etrafında ağaçlandırma yapılırken vatandaş da konutlarının etrafına mavi ladin diyor. Çünkü kayak merkezinde orman görüntüsü önemli...” (K1)

“...Doğrudan şunu söyleyeyim betonlaşma olmaması gerekiyor bence. Bir de ilk önce yolun yapılması gerekiyor. Yol yok. Bazen kardan çıkamıyoruz, yollar kapanıyor. Ayrıca yeri çok ters kayak merkezinin. Altyapı sorunlarını çözmeye çalışıyorlar ama bence uzun sürecek. Çok kar, tipi olduğunda bazen elektrik kesintisi olabiliyor. Bunun yanında sağlık ocağı, eczane falan var. Park yeri sorunu da yaşamadım. Otel yapmak için ağaç kesilmiş, yol nedeniyle de kesilmiş ağaçlar. Betonlaşma artmış. Görünce şaşırırım. Evler artık ahşap olması gerekirken, beton birkaç katlı evler yapılıyor. Evler çevreye uyumlu değil. Tesis ve

bir tane otel çevreye uygun. Tesisi güzel yapmışlar. Ama daha çok geliştirmeleri lazım. Oradaki çarpık yapılaşmayı doğaya uygun hale getirmek lazım ayrıca. Daha göze hitap eden binalar yapılsın. Birkaç katlı binalar yapılmasın. Gerekirse oteller bungalow tipi olsun. Geldiğinde turist şehirde gördüğü çirkin betonarmeleri yaylada görmesin yani. Zaten yaylaların özelliği de budur. Tam faaliyete girdiğinde, turist sayısı arttığında tesis yetersiz kalır diye düşünüyorum. Çambaşı baya büyük birçok obadan oluşan bir yer. Kapasiteye cevap vermesi için baya geliştirilmesi lazım...” (K3)

“...Çambaşı yaylası kayak merkezinden önce de açıktı. Kırsal bir pazar yeri konumundaydı. O yüzden çevresel bozulmaları, tahribatı kayak merkezine yormamak lazım. Ormanlar daha önceden de tahrip edildiği için. Birde altında Turnalık mevkii var, orası daha yeşillik, daha güzel. Bu şekilde devam ederse iyi. Ama gelecekte ne olur bilemem. Daha fazla tahribat yapılmasa iyi olur, bindiğimiz dalı kesmeyelim. Yapı bakımından evler genel olarak yayla tarzına uygun ama hiç olmayacak yapılar da var, bu yaylada hiç olur mu dediğim yapılar...” (K8)

Şekil 4: Çevresel Gelişim ile İlgili Katılımcıların Görüşlerinin Dağılımını Gösterir Kod-Alt Kod-Bölümler Modeli

Çambaşı kayak merkezi çevresel anlamda belirli ölçütleri (elektrik, su, sağlık hizmetleri, park yeri vb.) sağlayabilmekte fakat fazla talep olması durumunda gelecekte kapasite ile ilgili sorunlar yaşayabileceği paydaşlar tarafından öngörülmektedir. Yerel yönetim ve paydaşlarca kayak merkezini geliştirmek için ağaçlandırma, çevresel düzenleme, altyapı koşullarını sağlama gibi çabalar harcansa da coğrafi koşulların

getirdiği birtakım eksiklikler meydana gelebilmektedir. Bunlardan en önemlisi yaklaşık 55 km uzunluğunda olan, Ordu-Merkez ile kayak merkezi arasında bağlantıyı sağlayan yolların tam anlamıyla gelişmemiş olmasıdır. Bu da paydaşların en çok üzerinde durduğu sorun olarak görülmektedir. Yine yerel yönetimlerce ve paydaşlarca kayak merkezi ile tesislerin çevresel bütünlüğü sağlanmaya çalışılmakta, ancak Çambaşı'nda ikamet eden yerel halk birkaç katlı binalar yapmak suretiyle çevresel bütünlüğe zarar vermektedir. Ayrıca altyapı olanaklarının geliştirilmesi talep tahmin yöntemi ile sistemli bir şekilde fakat yavaş adımlarla sağlanmaktadır.

V. Sonuç

Bir destinasyonun gelişimi için gerekli olan belirli ölçütler bulunmaktadır. Bu ölçütlerin başında çevresel alanların yeterliliği, iyi bir planlama, altyapı hizmetleri sunma, yatırım ve teşvikler ile turizme destek sağlama ve tüm paydaşların bu gelişim sürecinde rol alması gibi destinasyon için hayati önem taşıyan unsurlar gelmektedir. Özellikle, kış turizmi gelişimini destekleyen doğal özellikler ve altyapı donanımlarının zorunluluğu, destinasyon gelişim sürecinin hızını yavaşlatabilmektedir. Uygun doğal koşulların bulunduğu her yerde kış turizmi yapılamamaktadır. Bunun için sadece uygun doğal koşullar yeterli olmayıp alt yapı olanakları da (telesiyej, kayak pisti, konaklama, yeme-içme tesisi) gereklilik arz etmektedir. Kış turizminin kendine has bu özellikleri ile her bölgedeki gelişimi farklı boyutlarla gerçekleşmektedir. Araştırmaya konu olan Ordu-Çambaşı kayak merkezinin gelişmişlik düzeyinin, yıllar bazında gözlemlenen turist ve tesis sayısı ile doğru orantılı olarak arttığı saptanmıştır. Fakat tam anlamıyla tamamlanmamış olan kayak merkezinde halen devam etmekte olan altyapı donanımlarının eksik olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte araştırmada temel amaç olarak benimsenen paydaşların görüşlerinin değerlendirilmesi, Ordu-Çambaşı kayak merkezinin eksik yönlerinin giderilmesi hususunda araştırmaya yön vermiştir. Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda ekonomik, sosyo-kültürel ve çevresel gelişim değerlendirilmiş ve en çok bahsedilen ana tema ekonomik gelişim olmuştur. İkinci olarak tekrarlanan ana tema çevresel gelişim ve diğerlerine nispeten daha az üzerinde durulan ana tema ise sosyo-kültürel gelişimdir. Bu sıralamanın aslında bir destinasyonun gelişimindeki doğal bir sürecin göstergesi olduğu söylenebilir. Çünkü ekonomik anlamda yatırımlar, istihdam, gelir vb. göstergeler gelişmediği sürece bölgede turizmin gelişimi gerçekleşmeyebilir. Çekiciliklerin oluşabilmesi adına sağlanması gereken bu göstergeler başta çevresel etmenler ile bütünleşmektedir. Çevresel etmenlerin bölgede daha bozulmaya elverişli yapısı ve insan unsurunun çevreye olan etkileri düşünüldüğünde, özellikle başlangıç aşamasındaki destinasyonlar için birtakım önlemlerin alınması gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır. Bununla birlikte destinasyonun kendine has özelliklerini koruması destinasyonun bir diğerine benzemesinin önüne geçebilecektir. Çünkü bir bölgeyi diğerinden ayıran en önemli unsur kültürel kimlik olarak sayılmaktadır. Yeme-içme, folklor gibi bölgeleri diğerlerinden farklılaştıran unsurlara sahip çıkılması bölgenin tercih edilmesinde bir başka çekicilik olarak varsayılmaktadır. Kültürel kimliği yansıtan bu sosyo-kültürel özellikler tek başına bile bir çekicilik unsuru olabilmektedir. Bu bağlamda yapılan çalışmada paydaşlara ekonomik, çevresel ve sosyo-kültürel açıdan öneriler sunulmaya çalışılmıştır.

Sürdürülebilirlik esas alınarak turizmden elde edilen gelirin tüm paydaşların yararına olacak şekilde paylaşılması ve özellikle yerel halkın sahibi olduğu bu alanda hem ekonomik hem çevresel hem de sosyo-kültürel açıdan meydana gelebilecek olumsuzlukların ortadan kaldırılması gerekmektedir. Bu hususta yerel halkın istihdam edilmesine özen gösterilmeli ve yerel halkın turizmden gelir elde etmesi ve buna bağlı olarak yaşam kalitesinin iyileştirilmesi sağlanmalıdır. Ayrıca yatırımlar artırılmalı, turizmin gelişimi teşvik edilmeli ve tüm bunlara paralel olarak yerel halkın boş zamanlarını değerlendirebileceği alanlar yaratılmalıdır. Turizm faaliyetleri geliştirilirken koruma kullanma dengesi gözetilmeli ve çevresel bütünlük korunmalıdır. Kayak pistinin doğa ile uyumu sağlanmalı ve çevresel tahribat en aza indirgenmelidir. Tüm bunların gerçekleşmesi ve Çambaşı kayak merkezinin tercih edilen bir destinasyon haline gelmesi için ulusal ve uluslararası bağlamda tanıtımların yapılması gerekmektedir ve bu doğrultuda tüm paydaşlara büyük sorumluluklar düşmektedir.

Kaynaklar

- Ağger, V. (2011). *Universiade 2011 Kış Oyunlarının Erzurum Kış Turizmi Potansiyeline Etkileri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Albayrak, A. (2013). “Kış Turizmi Turistlerinin Seyahat Motivasyonları”. http://arelarsiv.arel.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/20.500.12294/609/Albayrak,A_2013_03.pdf?sequence=1
- Ayaz, N. ve Apak, Ö.C. (2017). “Kış Turizmine Katılan Yerli Ziyaretçilerin Seyahat Davranışları: Erciyes Kayak Merkezi Örneği”. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, (49), 27-43.
- Berg, B.L. ve Lune, H. (2015). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. (Çev.: Hasan Aydın). Konya: Eğitim Kitabevi.
- Bilgin, N. (2014). *Sosyal Bilimlerde İçerik Analizi*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Creswell, J.W. (2018). *Nitel Araştırma Yöntemleri*. (Çev.: Mesut Bütün, Selçuk Beşir Demir). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Emekli, G. (2006). “Coğrafya, Kültür ve Turizm: Kültürel Turizm”. *Ege Coğrafya Dergisi*, 15(1-2), 51-59.
- Gibson, H.J. (2005). “Understanding Sport Tourism Experiences”. İçinde James Higham (Ed.), İçinde *Sport Tourism Destinations: Issues, Opportunities and Analysis*. (s. 57-72). Londra: Routledge.
- Goeldner, C. ve Ritchie, B. (2012). *Tourism: Practices, Principles, Philosophies*. New Jersey: John Wiley & Sons.
- Gürbüz, S. ve Şahin, F. (2018). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Hayta, A.B. (2008). “Turizm Pazarlamasında Tüketici Satın Alma Süreci ve Karşılaşılan Sorunlar”. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 16(1), 31-48.
- İlban, M.O. ve Kaşlı, M. (2011). Kış Turizmi. İçinde N. Hacıoğlu ve C. Avcıkurt (Ed.), İçinde *Turistik Ürün Çeşitlendirmesi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.

- Karadeniz, C., Sarı, S. ve Çağlayan, A.B. (2018). “İklim Değişikliğinin Doğu Karadeniz Turizmüne Olası Etkileri”. *Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Dergisi (IBAD)*, 170-179.
- Karadeniz, C., ve Sarı, S. (2018). “Ordu İlinin Doğal Kaynaklara Dayalı Turizm Potansiyelinin Değerlendirilmesi”. *Journal Of International Social Research*, 11(61).
- Koşan, A. (2013). “Kış Sporları Turizmi-Kayak Turistlerinin Kış Turizm Merkezlerini Algı ve Değerlendirmelerine Ait Bir Araştırma (Palandöken’de Bir Uygulama)”. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(2).
- Merriam, S.B. (2018). *Nitel Araştırma*. (Çev.: Selahattin Turan). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Mursalov, M. (2009). *Bir Turistik Ürün Çeşitlendirmesi Olarak Kış Turizmi ve Kış Turizmi Açısından Azerbaycan’ın Guba-Haçmaz Turizm Bölgesinin Arz Potansiyeli*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ordu İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü (2019), <https://ordu.ktb.gov.tr/TR-106498/genel-bilgiler.html>. (Erişim Tarihi: 8-23 Kasım, 2019).
- Özbay, G. (2018). “Alternatif Turizm Politikaları İçerisinde Kış Turizmi: Türkiye’ye Yönelik Swot Analizi”. *The Journal Of International Lingual Social And Educational Sciences*, 4(2), 203-213.
- Saban, A. ve Ersoy, A. (2017). *Eğitimde Nitel Araştırma Desenleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.